

1. Σύλλογος Προστασίας Περιβάλλοντος και Αναδασώσεως Νήσου Τήνου «Οι Φίλοι του Πρασίνου»

Email: jo.psaltis@gmail.com

2. Περιβαλλοντικός και πολιτιστικός σύλλογος Τήνου «Αμπασάδα»

Email: info@ambassada.gr

3. Κοιν.Σ.Επ. «Το Μπατίκι»

Email: tinos.tompatiki@gmail.com

4. Κοιν.Σ.Επ. «Καλλονή-Κελλιιά»

Email: koinsepkilloni@gmail.com

ΠΡΟΣ:

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου,
Διεύθυνση Υδάτων Νοτίου Αιγαίου
- Προϊστάμενο κ. Ηλία Νόκα-Ζωγράφου
Διεύθυνση: Επτανήσου 35, Ερμούπολη,
84100 Σύρος
Τηλ.: +302281360284
Email: i.nokas@apdaigaiou.gov.gr,
dydanaigaio@gmail.com

Κοινοποίηση προς ενημέρωση:

1.
  - α) Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας - Υπουργό κ. Θεόδωρο Σκυλακάκη
Διεύθυνση: Μεσογείων 119, 11526 Αθήνα
Τηλ.: +302131513870-1
Email: secmin@ypen.gr
  - β) Γενική Γραμματεία Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων - Γενικό Γραμματέα κ. Πέτρο Βαρελίδη
Διεύθυνση: Μεσογείων 119, 11526 Αθήνα
Τηλ.: +302131513849-852
Email: ggenvr@ypen.gr
  - γ) Γενική Διεύθυνση Υδάτων - Προϊστάμενο κ. Δημήτριο Βακάλη
Διεύθυνση: Μεσογείων 119, Τ.Κ. 11526 Αθήνα
Τηλ.: +00302131513812
Email: d.vakalis@prv.ypeka.gr
2.
  - α) Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου - Περιφερειάρχη κ. Γιώργο Χατζημάρκο
Διεύθυνση: Πλατεία Τσιροπινά, 84100 Ερμούπολη
Τηλ.: + 302281361500-503
Email: g.hatzimarkos@pnai.gov.gr
  - β) Επαρχείο Τήνου - Έπαρχο κα. Αναστασία Δεληγιάννη
Διεύθυνση: 25ης Μαρτίου 11, 84200 Τήνος
Τηλ.: +302283361222
Email: petin@cycl.pnai.gov.gr
3.
  - α) Δήμο Τήνου - Δήμαρχο κ. Παναγιώτη Κροντηρά
Διεύθυνση: Μεγαλόχαρης 24, 84200 Τήνος
Τηλ.: +302283360106
Email: dt@syzefxis.gov.gr
  - β) Δήμο Τήνου - Αντιδήμαρχο Ύδρευσης-Αποχέτευσης κ. Ιωάννη Ζαλώνη
Διεύθυνση: Μεγαλόχαρης 24, 84200 Τήνος
Τηλ.: +302283360116
Email: dt.idrefsi@1516.syzefxis.gov.gr
4. Γενική Γραμματεία Πρωθυπουργού - Πρωθυπουργό κ. Κυριάκο Μητσοτάκη
Διεύθυνση: Μέγαρο Μαξίμου, Ηρώδου Αττικού 19, 10674 Αθήνα
Τηλ.: +302106711000
Email: primeminister@primeminister.gr
5. Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής - Υπουργό κ. Χρήστο Στυλιανίδη
Διεύθυνση: Ακτή Βασιλειάδη, Πύλη Ε1 - Ε2, 18510 Πειραιάς
Τηλ.: +302131371718
Email: minister@yna.gov.gr
6. Αστυνομικό Τμήμα Τήνου - Διοικητή κ. Χρήστο Νάκο
Διεύθυνση: Λεωφόρος Σταυρού - Κιονίων 2, 84200 Τήνος
Τηλ.: +302283022100
Email: attinou@astynomia.gr
7. Εισαγγελία Πρωτοδικών Σύρου
Διεύθυνση: Πλατεία Μιαούλη, 84100 Σύρος
Τηλ.: +302281082363
Email: eisagsyr@otenet.gr

Τήνος, 14 Αυγούστου 2024

Προς τον Προϊστάμενο
της Διεύθυνσης Υδάτων Νοτίου Αιγαίου
κ. Ηλία Νόκα-Ζωγράφο

Θέμα: Διαχείριση υδάτινων πόρων και γεωτρήσεις στην Τήνο – Από 23.07.2024 απάντηση της Υπηρεσίας Σας στην από 14.08.2023 επιστολή του συλλόγου μας

Αξιότιμε κύριε Νόκα-Ζωγράφε

Ευχαριστούμε για την από **23.07.2024** (Α.Π. 20578) απάντηση της Υπηρεσίας Σας στο από **14.08.2023** έγγραφό μας («Ενημέρωση και Έκκληση»), στην οποία περιέχονται ορισμένες χρήσιμες πληροφορίες για τις γεωτρήσεις που αδειοδοτήθηκαν και αδειοδοτούνται από την Υπηρεσία Σας, τις οποίες είναι προφανές ότι δεν είχαμε, ούτε μπορούσαμε να έχουμε, στη διάθεσή μας. Ωστόσο, απουσιάζουν από αυτήν συγκεκριμένες πληροφορίες για άλλα, ιδιαιτέρως κρίσιμα, για το θέμα στοιχεία (λ.χ. για ενέργειες τακτικών και ασφαλών επιτόπιων ελέγχων και καταγραφής της καταστάσεως κ.ά.). Οι πολίτες και οι ενώσεις τους δεν διαθέτουν (ούτε έχουν υποχρέωση να διαθέτουν) την αναγκαία για το σκοπό αυτό επιστημονική κατάρτιση, τεχνική γνώση και εμπειρία, ούτε τη νομιμοποίηση διαπίστωσης παραβάσεων και, πολύ περισσότερο, επιβολής κυρώσεων στους παραβάτες..

Το έγγραφο αυτό συγκεντρώνει όλες τις απαντήσεις μας, οι οποίες σας έχουν αποσταλεί σε πέντε μέρη από 1 έως 12 Αυγούστου 2024 και αφορούν τα σημεία 1-3 και 5-9 του κειμένου σας (<https://tinostoday.gr/apantisi-katangelies-gia-tin-diacheirisi-tou-nerou-stin-tino/>), τα οποία επίσης παρατίθενται εδώ, προς διευκόλυνση της ανάγνωσης. Όσον αφορά το σημείο 4 της απαντήσεώς σας (γεώτρηση της Γύρλας) δεν αναφέρεστε στο δικό μας έγγραφο (βλ. στο τέλος της παρούσας) αλλά σε ψήφισμα του Συλλόγου «Οι Φίλοι του Πρασίνου» και σε ανάλυση νερού που έγινε το 2023 (η οποία καταδεικνύει την ακαταλληλότητα του νερού από τη συγκεκριμένη γεώτρηση), η οποία έχει κατατεθεί στον Δήμο Τήνου. Η γεώτρηση αυτή, όπως πριν λίγες μέρες μας ενημέρωσε ο Δήμος, δεν είναι σε χρήση την παρούσα περίοδο — και αναμένουμε νεότερες αναλύσεις από εκείνους ή από εσάς. Οπότε, το σημείο αυτό δεν χρήζει δικής μας απαντήσεως, καθώς μπορείτε εύκολα να έχετε κι εσείς στα χέρια σας τα δεδομένα αυτά. Για τα τεχνικής φύσεως θέματα που θίγει η απάντηση της Υπηρεσίας, θα ακολουθήσουν αυτοτελώς ειδικές παρατηρήσεις.

A.

Για το τελευταίο σημείο (με αριθμό 9) της απαντήσεώς Σας, στο οποίο περιέχονται τα «συμπεράσματα» αυτής, σημειώνουμε όσα ακολουθούν.

9.
Συμπερασματικά: Κατά την άποψή μας, η δαιμονοποίηση των διάσπαρτων γεωτρήσεων μικρής παροχής, σε ένα νησί στο οποίο η ζήτηση νερού αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου, χωρίς να παρατίθενται επιστημονικά δεδομένα περί επικείμενης, βέβαιης περιβαλλοντικής καταστροφής, αλλά και χωρίς να παρατίθενται σοβαρές εναλλακτικές λύσεις κάλυψης των υδατικών αναγκών των νέων χρηστών, δεν θεμελιώνεται.

Για τους ίδιους λόγους, η επίρριψη ευθυνών στην υπηρεσία μας, για δήθεν κακοδιαχείριση του υπόγειου νερού της Τήνου, δεν στοιχειοθετείται. Τέλος, έχουμε την άποψη ότι η συστηματική αναφορά περί δήθεν «μόλυνσης» του νερού που διατίθεται στο δημοτικό δίκτυο ύδρευσης, μόνο δυσφημιστικά αποτελέσματα μπορεί να παράγει.

Απευθυνθήκαμε ως πολίτες στην Υπηρεσία Σας, για να εκφράσουμε την αγωνία μας και να ζητήσουμε συγκεκριμένες απαντήσεις. Δεν είχαμε, βέβαια, καμία διάθεση πρόκλησης εσφαλμένων πεποιθήσεων στο ευρύ κοινό ή δυσφήμισης της Υπηρεσίας Σας. Όπως τονίζετε ρητά στην απάντησή Σας (στο σημείο με αριθ. 5) «η υπηρεσία Σας έχει κύρια ευθύνη για την διαχείριση του υπόγειου νερού και την αποκλειστική ευθύνη για την χορήγηση των αδειών αξιοποίησης του υπόγειου νερού». Συνεπώς, στη

Διοίκηση, και όχι στους πολίτες, ανήκει και η ευθύνη, τόσο για τη γνώση των (επίκαιρων) «επιστημονικών δεδομένων», όσο και για την πρόταση και εφαρμογή «σοβαρών εναλλακτικών λύσεων κάλυψης των υδατικών αναγκών» παλαιών ή και νέων «χρηστών». Όπως και για τη θέσπιση και εφαρμογή φραγμών στους παράγοντες που αποτελούν αιτίες του προβλήματος, σύμφωνα με την απάντηση της Υπηρεσίας Σας, στην οποία γίνεται ειδική αναφορά στην εκτός οικισμών δόμηση, αφού η Διοίκηση (κεντρική ή τοπική) είναι μία και ενιαία για όλους τους Έλληνες Πολίτες. Γι' αυτούς ακριβώς τους λόγους απευθύναμε το έγγραφό μας στην Υπηρεσία Σας, που εκδίδει τις άδειες γεωτρήσεων και, συνεπώς, οφείλει να ελέγχει τακτικά την τήρηση των όρων τους και τα συνολικά αποτελέσματά τους, ώστε να εισηγείται στη συνέχεια και τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου, και την κοινοποιήσαμε και στους λοιπούς αποδέκτες της, με τους οποίους συνδέεται η Υπηρεσία Σας. Η ανάγκη παρόμοιων μεταρρυθμίσεων (κανονιστικής και διοικητικής φύσεως) είναι εμφανής και επείγουσα. Δικαιολογημένα, λοιπόν, περιμέναμε ενημέρωση για ενέργειες στις οποίες έχετε προχωρήσει ή σκοπεύετε να προχωρήσετε.

B.

Για το σημείο με αριθμό 1 της απαντήσεως της Υπηρεσίας, στο οποίο αναφέρονται στοιχεία του κανονιστικού πλαισίου που ισχύει για τη διαχείριση του «υδατικού δυναμικού» της Τήνου, το οποίο προφανώς γνωρίζει καλά η Υπηρεσία, σε αντίθεση προς το ευρύ κοινό, σημειώνουμε και ερωτούμε καταρχάς όσα ακολουθούν.

1.

Η διαχείριση του υδατικού δυναμικού της Τήνου, γίνεται με βάση τα εγκεκριμένα Διαχειριστικά Σχέδια. Μάλιστα, πολύ πρόσφατα, με την πράξη με αριθμό 22 της 29.4.2024 του Υπουργικού Συμβουλίου, εγκρίθηκε η 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Νήσων Αιγαίου και η αντίστοιχη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΦΕΚ 84/Α).

Σύμφωνα με την ως άνω πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου, η κατάσταση των υδάτων του νησιού, τόσο από ποιοτική, όσο και από ποιοτική άποψη, χαρακτηρίζεται ως «ΚΑΛΗ». Δεν παρατηρούνται προβλήματα ποιοτικής υποβάθμισης του υπόγειου νερού, ούτε προβλήματα εξάντλησης των υδροφόρων.

Με το αναθεωρημένο σχέδιο διαχείρισης, τίθενται περιορισμοί, έτσι ώστε να προστατευθούν τόσο οι υδροληψίες που χρησιμοποιούνται για την λειτουργία των δημοτικών δικτύων ύδρευσης, όσο και για την προστασία των υφιστάμενων υδροληψιών. Ανεξάρτητα από τα παραπάνω, η υπηρεσία μας λαμβάνει επιπλέον μέτρα προστασίας των σημαντικών πηγών του νησιού, ως σημαντικών στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος, ακόμα και αν αυτές δεν χρησιμοποιούνται για την τροφοδοσία ενός δημοτικού δικτύου ύδρευσης.

1. Μόνη η ύπαρξη κανονιστικού πλαισίου δεν είναι σε θέση να εγγυηθεί την τήρησή του στην πράξη, ούτε την τήρηση της υπερκείμενης νομιμότητας (Συνταγματικής και Ενωσιακής), αφού η Υπηρεσία Σας δεν βεβαιώνει, ως όφειλε, μετά από σχετικούς ελέγχους, ότι το κανονιστικό αυτό πλαίσιο έχει τηρηθεί στην πράξη.
2. Είναι ανακόλουθο, ενώ το δικό μας έγγραφο εστάλη τον Αύγουστο του 2023, η Υπηρεσία να στηρίζει την πρόσφατη απάντησή της σε Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου (ΠΥΣ), που εκδόθηκε μόλις τον Απρίλιο του 2024.
3. Από την απάντηση της Υπηρεσίας, μάλιστα, δεν προκύπτει γιατί και σε τί ακριβώς η ΠΥΣ του 2024 μετέβαλε το ισχύον μέχρι τον Αύγουστο του 2023 καθεστώς.
4. Η αναφορά της υπ' αριθ. 22/29.04.2024 ΠΥΣ σε «2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Νήσων Αιγαίου» και στην αντίστοιχη «Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων» οδηγεί, κατά λογική συνέπεια, στο συμπέρασμα ότι μέχρι τη στιγμή εκείνη δεν υπήρχε βάση και μέτρο ελέγχου των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τις γεωτρήσεις, για τις οποίες είχαν χορηγηθεί άδειες μέχρι τις αρχές του 2024.
5. Οι γενικόλογες αναφορές σε «περιορισμούς» που τίθενται με το «αναθεωρημένο σχέδιο διαχείρισης» («έτσι ώστε να προστατευθούν τόσο οι υδροληψίες που χρησιμοποιούνται για τη λειτουργία των

δημοτικών δικτύων ύδρευσης, όσο και για την προστασία των υφιστάμενων υδροληψιών») επιβεβαιώνουν την ανάγκη θεσπίσεως περιορισμών.

6. Συνεπώς, στην απάντηση της Υπηρεσίας, δεν αιτιολογούνται με επάρκεια ο χαρακτηρισμός της κατάστασης των υδάτων της Τήνου ως «καλής», ούτε το συμπέρασμα ότι «δεν παρατηρούνται προβλήματα ποιοτικής υποβάθμισης του υπόγειου νερού, ούτε προβλήματα εξάντλησης των υδροφόρων».

Επιπλέον, τίθενται και τα εξής ερωτήματα:

α) Η ΠΥΣ του 2024 και το κανονιστικό πλαίσιο που τέθηκε σε ισχύ πρόσφατα νομιμοποιούν και εξυγιαίνουν όλες τις άδειες γεωτρήσεων που αναφέρονται στα σημεία με αριθμούς 5 και 6 της απαντήσεως της Υπηρεσίας και είχαν εκδοθεί στο παρελθόν;

β) Ποιες προβλέψεις έχουν περιληφθεί σ' αυτό το κανονιστικό πλαίσιο για τους «υδρολογικούς κύκλους» και για τις «περιόδους ξηρασίας», που αναφέρει η Υπηρεσία στο σημείο με αριθμό 2 της απαντήσεώς της, όπως, μάλιστα της παρατεταμένης ξηρασίας που διανύουμε στο παρόν; Η απάντηση της Υπηρεσίας δεν παρέχει κανένα στοιχείο για τα ερωτήματα αυτά.

Με βάση όλα τα παραπάνω δεδομένα, η απάντηση της Υπηρεσίας δεν καθισχύζει τις αγωνίες που διατυπώσαμε τον Αύγουστο του 2023. Ευχόμαστε τα νέα μέτρα που θεσπίστηκαν πρόσφατα να φέρουν κάποιο καλό αποτέλεσμα.

Τέλος, στην τελευταία πρόταση του σημείου με αριθμό 1 της απαντήσεως της Υπηρεσίας γίνεται αίφνης λόγος για «σημαντικές πηγές του νησιού» και για «επιπλέον μέτρα» που έχουν ληφθεί για την προστασία τους «ως σημαντικών στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος, ακόμα και αν αυτές δεν χρησιμοποιούνται για την τροφοδοσία ενός δημοτικού δικτύου ύδρευσης». Ωστόσο, δεν αναφέρονται, ούτε καν ενδεικτικά, παραδείγματα παρόμοιων «σημαντικών πηγών» και «επιπλέον μέτρων προστασίας». Παραμένουν, λοιπόν, αναπάντητα τα ερωτήματα: α) πόσες και ποιες είναι οι «σημαντικές πηγές» της Τήνου, για τις οποίες η Υπηρεσία δηλώνει ότι «λαμβάνει επιπλέον μέτρα προστασίας», και β) ποια είναι τα μέτρα αυτά.

Γ.

Για τα σημεία με αριθμούς 2 και 3 της απαντήσεώς Σας, στα οποία γίνεται λόγος για «υδρολογικούς κύκλους», για περιόδους ξηρασίας, για φυσικά φαινόμενα, για τη γεωλογική δομή της Τήνου, για ύπαρξη περισσότερων υδροφόρων οριζόντων στο νησί, για φαινόμενα «υφαλμύρωσης» υπογείων υδάτων και για τις αιτίες τους, σημειώνουμε, καταρχάς, όσα ακολουθούν.

2.

Επειδή τα αποθέματα του υπόγειου νερού επηρεάζονται από τον ετήσιο υδρολογικό κύκλο και από τις περιόδους ξηρασίας, είναι φυσικό να υπάρχει μία σχετική μείωση των αποθεμάτων νερού αυτήν την χρονική περίοδο. Παρόλα αυτά, η αναφορά σας ότι «το νερό χρειάστηκε χιλιάδες χρόνια για να σχηματίσει τον υδροφόρο ορίζοντα του νησιού», δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Το υπόγειο νερό είναι ανανεώσιμος πόρος και έχει άμεση σχέση με τον ετήσιο υδρολογικό κύκλο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το μέγεθος της εποχιακής επιφανειακής απορροής που παρατηρείται σε πολλά λαγκάδια του νησιού, όταν ο χειμώνας είναι βροχερός. Η εποχιακή επιφανειακή ροή του νερού, είναι αποδεικτικό στοιχείο της κατάστασης των υδροφόρων : Όταν παρατηρείται αυτό το φαινόμενο, οι υδροφόροι είναι υπερπλήρεις και το νερό που απορρέει επιφανειακά, αποτελεί την υπερχειλίση τους.

Σημειώνουμε ότι δεν υπάρχει ένας υδροφόρος στην Τήνο όπως αναφέρετε, αλλά πολλές δεκάδες υδροφόροι, οι οποίοι, μάλιστα, είναι αδύνατο να αλληλοεπηρεαστούν. Λόγω της γεωλογικής δομής του νησιού, σε κάθε υδρολογική λεκάνη, αντιστοιχεί και ένας διαφορετικός υδροφόρος.

3.

Επίσης, λόγω της γεωλογικής δομής της Τήνου, είναι αδύνατο να συμβούν γενικευμένα φαινόμενα υφαλμύρωσης. Ούτε από τα Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης του υπόγειου νερού, ούτε από τα δεδομένα

που συλλέγει η υπηρεσία μας, προκύπτει ότι υπάρχουν φαινόμενα υφαλμύρωσης που να οφείλονται στην υπεράντληση του υπόγειου νερού. Επομένως, η αναφορά σας ότι δήθεν «Η υφαλμύρωση των υπογείων υδάτων αποτελεί πραγματικό γεγονός», δεν έχει καμία επιστημονική βάση και δημιουργεί στο ευρύ κοινό, την πεποίθηση ότι στην Τήνο συντελείται μία περιβαλλοντική καταστροφή, ενώ τα δεδομένα αποδεικνύουν ακριβώς το αντίθετο.

Διανύουμε μία παρατεταμένη περίοδο ξηρασίας, για τη συνέχιση της οποίας και στο μέλλον διατυπώνονται δυσοίωνες προβλέψεις. Για το λόγο αυτό η «παρούσα μείωση των αποθεμάτων νερού», την ύπαρξη της οποίας παραδέχεται η Υπηρεσία Σας, δεν επιτρέπεται να αντιμετωπίζεται ως απλό «φυσικό» φαινόμενο παροδικής φύσης, ούτε μπορούμε να στηριζόμαστε απλώς στην άποψη ότι «το υπόγειο νερό είναι ανανεώσιμος πόρος και έχει άμεση σχέση με τον ετήσιο υδρολογικό κύκλο», η οποία έχει ίσως διατυπωθεί σε διδακτικά εγχειρίδια, γραμμένα όμως με βάση δεδομένα που υπήρχαν πριν από αρκετά χρόνια. Στην Τήνο, τα τελευταία χρόνια καταγράφονται συνεχώς μειωμένες βροχοπτώσεις, με αποτέλεσμα τα επιφανειακά νερά να έχουν μειωθεί δραματικά, έως και εξαφανιστεί, ενώ πολλές πηγές έχουν στερέψει. Εξ άλλου, από το σημείο με αριθμό 1 της απάντησης της Υπηρεσίας δεν προκύπτει ότι τα «εγκεκριμένα διαχειριστικά σχέδια», η «2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Νήσων Αιγαίου» και η «Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων» περιέχουν προβλέψεις για τις «περιόδους ξηρασίας» και ιδίως της παρατεταμένης που διανύουμε στο παρόν. **Λίγες φτωχές βροχοπτώσεις το χειμώνα, σε ένα έδαφος ακαλλιέργητο, σκληρό σαν μπετόν και με κατεστραμμένα τα παλιά φυσικά ή χειροποίητα αναχώματα δεν είναι σε θέση να αναπληρώσουν κανέναν υδροφόρο που υφίσταται υπεράντληση σε βάθος δεκάδων ή και εκατοντάδων ακόμα μέτρων.**

Εξ άλλου, ενώ ορθώς υποστηρίζετε πως υπάρχουν περισσότεροι του ενός υδροφόροι, η άποψη αυτή μάλλον διαψεύδεται από όσα υποστηρίζονται στα σημεία με αριθμούς 5 και 6 της απάντησής σας, αφού εκεί αναφέρονται συνολικοί αριθμοί αδειών γεωτρήσεων για όλο το νησί και με βάση αυτούς τους αριθμούς γίνονται στη συνέχεια αναφορές σε ποσότητες άντλησης ανά γεώτρηση, σε εποχιακή ή μη χρήση αυτών και σε κατ' έκταση διασπορά των υδροληψιών, με ενδεικτική αναφορά διαφόρων τοπωνυμίων, σαν να πρόκειται για έναν μόνο υδροφόρο. **Δεν θα θέλαμε να υποθέσουμε, φυσικά, ότι η Υπηρεσία για μεν την έκδοση αδειών γεωτρήσεων θεωρεί ότι υπάρχει ένας υδροφόρος στην Τήνο, ενώ για την απάντησή της στο έγγραφό μας θεωρεί ότι υπάρχουν περισσότεροι.**

Περαιτέρω, είναι ίσως ακριβές ότι «λόγω της γεωλογικής δομής της Τήνου, είναι αδύνατο να συμβούν γενικευμένα φαινόμενα υφαλμύρωσης». Ωστόσο, αν καταλαβαίνουμε καλά, ούτε η απάντηση της Υπηρεσίας αποκλείει να συμβούν τοπικά φαινόμενα υφαλμύρωσης, γεγονός που θα σημάνει έναν μαρασμό κατά τόπους και ένα νησί που θα παρουσιάζει την εικόνα άρρωστου οργανισμού με δερματική πάθηση. Επίσης, στην απάντηση της Υπηρεσίας αναφέρεται, με επίκληση και του «Εθνικού Δικτύου Παρακολούθησης του υπόγειου νερού», ότι από τα δεδομένα που συλλέγει η Υπηρεσία δεν προκύπτουν φαινόμενα υφαλμύρωσης «που να οφείλονται στην υπεράντληση του υπόγειου νερού», χωρίς να αποκλείονται δηλαδή γενικώς τα φαινόμενα αυτά, έστω και αν οφείλονται σε άλλες («άγνωστες») αιτίες. Τέλος, η Υπηρεσία δεν διευκρινίζει πόσοι και ποιοι είναι αυτοί οι υδροφόροι και πόσοι και ποιοι από αυτούς εμφανίζουν φαινόμενα υφαλμύρωσης, παρά το γεγονός ότι αφήνει να εννοηθεί ότι υπάρχουν παρόμοια φαινόμενα. **Συνεπώς, είναι ανατιολόγητος ο ισχυρισμός της Υπηρεσίας ότι «δεν έχει καμία επιστημονική βάση» η αναφορά μας ότι «η υφαλμύρωση των υπογείων υδάτων αποτελεί πραγματικό γεγονός».**

Σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, η απάντηση της Υπηρεσίας κάθε άλλο παρά καθησυχάζει τις αγωνίες που διατυπώσαμε με το έγγραφό μας του Αυγούστου του 2023. **Αντίθετα, η έντονη ανησυχία για την κατάσταση των υπογείων υδάτων της Τήνου είναι απολύτως δικαιολογημένη και επιβάλλει επείγοντως ριζική μεταβολή των σχεδίων, των αποφάσεων και των μέτρων που λαμβάνονται και εφαρμόζονται μέχρι σήμερα.** Απέναντι στη θεμελιώδη αυτή ανάγκη, τα επιμέρους

ζητήματα της γεωλογικής δομής του νησιού και του αριθμού των υδρολογικών λεκανών και υδροφόρων οριζόντων δεν θεωρούμε ότι έχουν ουσιώδη σημασία.

Δ.

Σχόλια για τα σημεία με αριθμούς 5 και 6 της απαντήσεως της Υπηρεσίας Σας.

5.

Και στα δύο σχετικά, διατυπώνονται εκφράσεις του τύπου «το γεωτρύπανο εργάζεται πυρετωδώς, γεγονός που προκαλεί έντονη ανησυχία...», «η ληστρική εκμετάλλευση των πτωχών υδροφόρων οριζόντων μέσω των γεωτρήσεων οδηγεί στην εξάντληση και υφαλμύρωση του υπόγειου νερού...», «είναι αδιανόητο κάτω από αυτές τις συνθήκες, ένα μοναδικό γεωτρύπανο να ανοίγει γεωτρήσεις χωρίς κανένα έλεγχο από τους αρμόδιους, σαν να ανοίγει κουμπότρυπες σε ένα παλιό πουκάμισο», κλπ.

Με τις διατυπώσεις αυτές δίνεται η εντύπωση, όχι μόνο στους αρμόδιους φορείς στους οποίους κοινοποιήθηκαν τα παραπάνω (ΥΠΕΝ, Περιφέρεια Ν.Αιγαίου, Δήμο Τήνου, Γραφείο Πρωθυπουργού, Εισαγγελία Πρωτοδικών Σύρου, κλπ.), αλλά και στην κοινή γνώμη της Τήνου, ότι στο νησί συντελείται ένα περιβαλλοντικό "έγκλημα" με την διάνοιξη ανεξέλεγκτων γεωτρήσεων, με την ανοχή, μάλιστα, των αρμόδιων υπηρεσιών. Με το δεδομένο ότι η υπηρεσία μας έχει κύρια ευθύνη για την διαχείριση του υπόγειου νερού και την αποκλειστική ευθύνη για την χορήγηση των αδειών αξιοποίησης του υπόγειου νερού, οφείλουμε να τονίσουμε ότι η πραγματική κατάσταση με τις αδειοδοτήσεις των γεωτρήσεων, απέχει πολύ από την κατάσταση την οποία επιχειρείτε να εμφανίσετε.

Πιο αναλυτικά : Κατά την διάρκεια του 2023 χορηγήθηκαν από την υπηρεσία μας 31 άδειες γεωτρήσεων, από τις οποίες 23 προορίζονται για υδρευτική χρήση και 8 για άρδευση καλλιεργείων. Οι υδρευτικές γεωτρήσεις προορίζονται για την κάλυψη υδρευτικών αναγκών κατοικιών οι οποίες, είτε δεν μπορούν να υδροδοτηθούν από το δίκτυο ύδρευσης, είτε λόγω έλλειψης νερού ή λόγω τεχνικών δυσχερειών η υδροδότησή τους είναι ανεπαρκής.

Σημειώνεται επιπλέον, ότι με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, η ύδρευση προηγείται από κάθε άλλη χρήση νερού, το δε δικαίωμα στην ύδρευση, δεν μπορεί να περιοριστεί και φυσικά, δεν μπορεί να καταργηθεί.

As σημειωθεί επίσης, ότι οι γεωτρήσεις που χρησιμοποιούνται για την ύδρευση κατοικιών, αποτελούν έργα υδροληψίας στα οποία η άντληση, όχι μόνο είναι εποχιακή, αλλά-κυρίως- πολύ περιορισμένη και είναι της τάξης των 500-600 κ.μ/έτος σε κάθε μία από αυτές.

Τέλος, ως σημειωθεί, ότι όλες αυτές οι υδροληψίες είναι διασπαρμένες σε πολύ μεγάλη έκταση, ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένα τοπωνύμια, όπως : Σπρίνοι Πανόρμου, Λυχναφιά, Νερατζιά Κάμπου, Φλοπόρια, Κάμπου, Σμόβολο, Αγία Βαρβάρα, Βουρνή Κάμπου, Βρυσί Κάμπου, Βρουλίδια Κάμπου, Άγιος Ρωμανός, Απάνω Στράτα Καρδιανής, Άγιος Χαράλαμπος Χώρας, Άγιος Δημήτριος Κάμπου, Κατ'Αλώνια Κάμπου, Τράουνα Κτικάδου, Φσιν Στενής, Κανατάδικα Καλλονής, Απίδια Τριαντάρου, Λουτρά, Λιμνιώνας, Σαμάκι Κτικάδου, κλπ. Οι αντλήσεις που αναμένεται να πραγματοποιηθούν από τις 30 υδροληψίες, είναι της τάξης των 20.000 κ.μ./έτος. Ακόμα και για έναν μη ειδικό, γίνεται αντιληπτό, ότι αντλήσεις αυτού του μεγέθους και μάλιστα διασπαρμένες σε μεγάλη γεωγραφική έκταση, είναι αδύνατον να οδηγήσουν σε εξάντληση υδροφόρων.

6.

Στην διάρκεια των τελευταίων 15 ετών, έχουν χορηγηθεί 230 άδειες γεωτρήσεων, δηλαδή, κατά μέσο όρο 15 άδειες/έτος. Πράγματι, στην διάρκεια των τελευταίων ετών, η ζήτηση νερού είναι αυξανόμενη, ιδίως για υδρευτική χρήση, δηλαδή, για την υδροδότηση κατοικιών σε εκτός σχεδίου δόμησης περιοχές, όπου, όπως προαναφέραμε, είτε δεν υπάρχει δίκτυο ύδρευσης, είτε η υδροδότηση είναι ανεπαρκής.

Όμως, πρέπει να γίνει κατανοητό, ότι η υπηρεσία μας δεν δημιουργεί ζήτηση νερού. Η υπηρεσία μας οφείλει να απαντά σε αιτήματα πολιτών, που νόμιμα έχουν οικοδομήσει τις κατοικίες τους και δεν μπορούν να υδροδοτηθούν με άλλο, νόμιμο τρόπο. Η δε αύξηση της ζήτησης νερού για την ύδρευση παραθεριστικών κατοικιών, οφείλεται στην αύξηση της εκτός σχεδίου δόμησης.

Αν υπάρχουν προτάσεις για την νόμιμη υδροδότηση των εξοχικών κατοικιών, παρακαλούμε να

διατυπωθούν. Προκαταβολικά διευκρινίζουμε, ότι η υδροδότηση με βυτιοφόρα, εκτός από τα περιβαλλοντικά προβλήματα που δημιουργεί, είναι, μη νόμιμη.

Μέσα στα πλαίσια αυτά, θεωρούμε ότι η υδροδότηση μεμονωμένων παραθεριστικών κατοικιών μέσω δημοτικών δικτύων ύδρευσης, σε εκτός σχεδίου περιοχές, αποτελεί θέμα μεγάλης συζήτησης, επειδή, εκτός από το σημαντικό κόστος επένδυσης και το κόστος συντήρησης των δικτύων, μείζον θέμα υπάρχει και με το κόστος λειτουργίας τους, ιδίως αν η τροφοδοσία τους γίνει με αφαλατωμένο νερό, επειδή το κόστος του υδρευτικού νερού, επιμερίζεται σε όλους τους δημότες, όπως άλλωστε είναι γνωστό. Μέσα στα πλαίσια αυτά, δεν παραλείπουμε να τονίσουμε το σημαντικό περιβαλλοντικό κόστος λειτουργίας των αφαλατώσεων, καθώς για την παραγωγή αφαλατωμένου νερού απαιτούνται σημαντικές ποσότητες ενέργειας.

Αν κατά τη διάρκεια των τελευταίων 15 ετών χορηγήθηκαν 230 άδειες γεωτρήσεων, δηλαδή κατά μέσο όρο 15 άδειες ανά έτος, τότε τη χρονιά που πέρασε (2023) οι 31 άδειες που χορηγήθηκαν ήταν υπερδιπλάσιες του μέσου όρου της τελευταίας δεκαπενταετίας! Εξ άλλου, στην απάντησή Σας έπρεπε να αναφέρονται αριθμοί αδειών γεωτρήσεων ανά υδροφόρο και οι «αντοχές» του καθενός από αυτούς, ώστε να μπορεί να συναχθεί συμπέρασμα για λελογισμένη ή μη άντληση, σε συνδυασμό, μάλιστα, με τις κατ' έτος βροχοπτώσεις. Στην απάντηση της Υπηρεσίας, όμως, αναφέρονται αριθμοί αδειών για όλη την Τήνο συνολικά. Με αυτές τις αντιφατικές απαντήσεις Σας, δεν είναι δυνατό να θεωρηθούν ακριβείς και ασφαλείς οι περιεχόμενες στο σημείο με αριθμό 5 αναφορές σε ποσότητες άντλησης ανά γεώτρηση, σε εποχιακή ή μη χρήση αυτών και σε κατ' έκταση διασπορά των υδροληψιών. Επιπλέον, κατά την απάντηση της Υπηρεσίας, «οι αντλήσεις που αναμένεται να πραγματοποιηθούν από τις 30 υδροληψίες, είναι της τάξης των 20.000 κ.μ. ανά έτος». Ο αριθμός 30 ταυτίζεται σχεδόν με τον αριθμό των αδειών που χορηγήθηκαν το 2023 (31), αλλά απέχει πολύ από το συνολικό αριθμό αδειών των τελευταίων 15 ετών (230). **Με βάση λοιπόν την απάντηση της Υπηρεσίας και καθώς δεν γνωρίζουμε αν έχουν ελεγχθεί στην πράξη οι ποσότητες άντλησης ανά γεώτρηση, δεν είναι πειστικός ο ισχυρισμός Σας ότι οι αντλήσεις από τις γεωτρήσεις που υπάρχουν στην Τήνο «είναι αδύνατον να οδηγήσουν σε εξάντληση υδροφόρων».**

Για τη διάκριση και αξιολογική διαβάθμιση μεταξύ «υδρεύσεως» και «αρδεύσεως», όπως προβάλλονται στην απάντηση της Υπηρεσίας, απαιτείται μεγάλη και εξαιρετικά σύνθετη συζήτηση. Για παράδειγμα, δεν είναι δυνατό να εξομοιώνεται η ύδρευση ενός σπιτιού που βρίσκεται σε χωριό, με την ύδρευση ενός άλλου που χτίσθηκε στην κορυφή ή την πλαγιά ενός βραχώδους λόφου, ούτε ο κήπος του πρώτου με αυτόν του δεύτερου, ιδίως αν ο τελευταίος δεν περιέχει είδη συμβατά με τη γύρω φύση. Επίσης, η αξιολογική υποβάθμιση της «άρδευσης» έναντι μιας ανεξέλεγκτης «ύδρευσης» οπουδήποτε είναι ιδιαίτερα προβληματική, καθώς ενισχύει τάσεις εγκατάλειψης παραγωγικών δραστηριοτήτων που απαιτούν άρδευση, γεγονός το οποίο μπορεί να έχει καταστροφικές και μη αναστρέψιμες συνέπειες στις ζωές και στις περιουσίες πολλών ανθρώπων, όπως, λ.χ., από μια αιφνίδια νεροποντή που θα παρασύρει τα πάντα στη θάλασσα, επειδή δεν θα υπάρχει τίποτα καλλιεργημένο και «χειροποίητο» και κανένα φυσικό ανάχωμα για να σταματήσει τα νερά. Η γενικόλογη επίκληση «υδρευτικών αναγκών» για κατοικίες, οι οποίες είτε δεν μπορούν να υδροδοτηθούν από το δίκτυο ύδρευσης, είτε λόγω έλλειψης νερού ή λόγω τεχνικών δυσχερειών η υδροδότησή τους είναι ανεπαρκής», δεν αποτελεί ασφαλή βάση για να υποστηριχθεί η νομιμότητα και η σκοπιμότητα όλων ανεξαιρέτως των «υδρευτικών γεωτρήσεων» και για να καταλυθούν οι ευθύνες της Υπηρεσίας Σας σε μια παρόμοια, απευκαία, περίπτωση. Βέβαια, στο σημείο με αριθμό 6 της απαντήσεώς Σας εκτίθεται ότι τα τελευταία έτη η ζήτηση νερού έχει αυξηθεί και εξακολουθεί να αυξάνεται για την υδροδότηση κατοικιών σε εκτός σχεδίου δόμησης περιοχές. Ωστόσο, το γεγονός αυτό δεν σημαίνει ότι η Υπηρεσία Σας επιτρέπεται να περιορίζεται σε ρόλο απλής διεκπεραιώτριας, αφού στο σημείο με αριθμό 5 τονίζετε ότι αυτή έχει κύρια ευθύνη για τη διαχείριση του υπόγειου νερού και την αποκλειστική ευθύνη για τη χορήγηση των αδειών αξιοποίησής του. **Συνεπώς, η Υπηρεσία Σας οφείλει μεν να απαντά, και μάλιστα χωρίς καθυστέρηση, σε αιτήματα των πολιτών, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι είναι υποχρεωμένη να χορηγεί πάντα άδεια γεωτρήσεως και μάλιστα οποτεδήποτε και οπουδήποτε, αν δεν συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις του νόμου. Η πιο βασική από αυτές, που ανήκει στην ευθύνη της Υπηρεσίας Σας και όχι άλλων Υπηρεσιών, είναι η επάρκεια του υπόγειου νερού για όλους, τόσο στο παρόν όσο και στο μέλλον. Η «εξήγηση» ότι η**

Υπηρεσία Σας «δεν δημιουργεί ζήτηση νερού», πέραν του ότι δεν αρμόζει σε στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης, δεν ανταποκρίνεται στις ευθύνες Σας.

Ανάρμοστη και προσχηματική είναι και η απαίτηση να «προτείνουμε» εμείς λύσεις «για την νόμιμη υδροδότηση των εξοχικών κατοικιών». Παραβλέπει τα καθήκοντα της Υπηρεσίας Σας, στην οποία (και όχι στους «μη ειδικούς πολίτες») ανήκει η ευθύνη για το θέμα αυτό, ιδίως σε ό,τι αφορά την «αξιοποίηση» υπόγειων υδάτων. Προκαλεί δυσοίωνα εντύπωση ότι η Υπηρεσία, που έχει την ευθύνη διαχείρισης και διατήρησης του υπόγειου νερού και εκδίδει τις άδειες γεωτρήσεων, «νίπτει τας χείρας της», είτε μεταθέτοντας τις ευθύνες σε άλλους (λ.χ. στη ζήτηση από «νέους χρήστες», στην «εκτός οικισμών δόμηση», στα «καιρικά φαινόμενα» κ.λπ.), είτε ζητώντας από τους πολίτες να βγάλουν το φίδι από την τρύπα, είτε διατυπώνοντας απόψεις εκτός θέματος (λ.χ. για μη νομιμότητα «της υδροδότησης με βυτιοφόρα», για «περιβαλλοντικές επιπτώσεις» τόσο αυτής όσο και των «αφαλατώσεων», για κόσθη επένδυσης, συντήρησης των δικτύων και λειτουργίας τους και επιμερισμού τους σε όλους τους δημότες κ.λπ.). **Οι απόψεις αυτές, που περιέχονται στο σημείο με αριθμό 6 της απαντήσεως της Υπηρεσίας, δεν απαντούν σε κανένα από τα ζητήματα που θέσαμε και απλώς αποσπούν την προσοχή από το θέμα των γεωτρήσεων και από τις ευθύνες της Υπηρεσίας Σας.**

Συνεπώς, η εντύπωση ότι στην Τήνο συντελείται ένα περιβαλλοντικό έγκλημα με τη διάνοιξη ανεξέλεγκτων γεωτρήσεων, με την ανοχή, μάλιστα, των αρμόδιων υπηρεσιών, δεν προκαλείται από το έγγραφό μας του Αυγούστου του 2023. **Μπορεί όμως να προκληθεί από τη μετά από ένα έτος «απάντηση» της Υπηρεσίας Σας, αφού οι αριθμοί των αδειών γεωτρήσεων που έχουν χορηγηθεί προκαλούν έντονη ανησυχία, αν όχι και φόβο, οι «εξηγήσεις» Σας δεν καθησυχάζουν, ιδίως γιατί παραμένουν ασαφή και αμφίβολα τα μέτρα κρίσης για τη χορήγηση αδειών και η νομιμότητα αυτών, ενώ δεν διαφαίνεται καμία διάθεση ελέγχου και περιορισμού των γεωτρήσεων.**

Ε.

Για τα σημεία με αριθμούς 7 και 8 της απαντήσεως της Υπηρεσίας Σας, σημειώνουμε όσα ακολουθούν.

7.

Στην διάρκεια των τελευταίων 15 ετών, η υπηρεσία μας ουδέποτε έγινε αποδέκτης έστω και μιας καταγγελίας που να αφορούσε παράνομη διάνοιξη γεώτρησης. Αν έχει υποπέσει στην αντίληψή σας, τυχόν εκτέλεση παράνομων εργασιών διάνοιξης γεωτρήσεων, παρακαλούμε να μας ενημερώσετε, έστω και τώρα.

8.

Παρόλο στις αναφορές σας γίνεται συστηματική επίκληση μιας επικείμενης καταστροφής του υπόγειου νερού του νησιού λόγω της διάνοιξης γεωτρήσεων με ασήμαντη ετήσια άντληση, δεν παρατίθεται έστω και ένα παράδειγμα κακής χρήσης του νερού, που να οδηγεί σε αυτά τα συμπεράσματα.

Αντίθετα, από την αξιολόγηση της εμπειρίας που έχει αποκτηθεί κατά τα τελευταία 40 χρόνια, δηλαδή, από τότε που σταμάτησε η διάνοιξη πηγαδιών και άρχισε η κατασκευή γεωτρήσεων, διαπιστώνεται ότι τα οφέλη που έχουν προκύψει για την τοπική κοινωνία εξ αιτίας της αξιοποίησης ενός ανανεώσιμου πόρου, υπερτερούν σαφέστατα έναντι πιθανών και οπποσδήποτε μεμονωμένων περιπτώσεων κακής χρήσης του πόρου.

Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα, οφείλουμε να αναφέρουμε την παράκτια περιοχή Χώρας-Αγίας Βαρβάρας-Αγίου Ιωάννη Πόρτο, όπου λειτουργούν εδώ και δεκαετίες πολλές δεκάδες γεωτρήσεων, χωρίς να έχουν αναφερθεί προβλήματα εξάντλησης του υπόγειου νερού, πολύ δε περισσότερο, προβλήματα ποιοτικής υποβάθμισης. Ο Πρόεδρος του συλλόγου «ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ» ο οποίος διαθέτει γεωτρήσεις εδώ και δεκαετίες, θεωρούμε ότι θα ήταν χρήσιμο να καταθέσει την δική του εμπειρία από την μακράχρονη εκμετάλλευση του υπόγειου νερού, συνεισφέροντας στον διάλογο για την διαχείρισή του.

Καταρχάς, είναι αντιφατικό να προσπαθείτε να «απαντήσετε» μετά από έναν χρόνο στο έγγραφό μας του Αυγούστου του 2023, με το επιχείρημα ότι «κατά τη διάρκεια των τελευταίων 15 ετών η Υπηρεσία Σας δεν έγινε ποτέ αποδέκτης έστω και μιας καταγγελίας που να αφορούσε παράνομη διάνοιξη γεωτρήσεων». Υποκριτική είναι και η «παράκληση» να Σας «ενημερώσουμε» για «τυχόν εκτέλεση παράνομων εργασιών διάνοιξης γεωτρήσεων», τη στιγμή κατά την οποία στην απάντηση της Υπηρεσίας Σας δεν αναφέρεται ούτε ένας υπηρεσιακός έλεγχος για τη νομιμότητα των γεωτρήσεων που γίνονται και λειτουργούν στην Τήνο την τελευταία δεκαπενταετία. Οι πολίτες δεν έχουν καμία νομιμοποίηση και ευθύνη για ελέγχους που αποτελούν υπηρεσιακό καθήκον και η αρμόδια Υπηρεσία δεν επιτρέπεται να επικαλείται «ανυπαρξία καταγγελίας» από το θύμα μιας παράνομης ενέργειας.

Επίσης, εντελώς αόριστος είναι ο όρος «παράνομη διάνοιξη γεωτρήσεων», τον οποίο χρησιμοποιείτε στην απάντησή Σας. Αναρωτιόμαστε αν εννοείτε διάνοιξη γεωτρήσεων: **α)** χωρίς άδεια ή **β)** κατά παράβαση των όρων υπό τους οποίους χορηγήθηκαν άδειες ή **γ)** με βάση άδειες, οι οποίες όμως χορηγήθηκαν χωρίς να συντρέχουν οι προϋποθέσεις του νόμου. Είναι φανερό ότι οι πολίτες δεν έχουν καμία εξουσία και δυνατότητα να ελέγξουν τις δύο πρώτες εκδοχές. Αν βεβαιώνετε, ως προϊστάμενος της αποκλειστικά αρμόδιας Υπηρεσίας, ότι δεν συντρέχουν αυτές και αφού οδηγηθήκαμε στα σημερινά αποτελέσματα, τα οποία βιώνουν καθημερινά οι κάτοικοι και οι επισκέπτες της Τήνου, τότε, λογικά, μένει η τρίτη εκδοχή: Ότι, δηλαδή, τα τελευταία χρόνια χορηγήθηκαν άδειες γεωτρήσεων της Υπηρεσίας Σας, χωρίς να συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις του νόμου.

Υπό τις παρούσες συνθήκες και όταν ένας μεγάλος αριθμός κατοίκων του νησιού προσπαθεί να εξοικονομήσει νερό με προσωπικές θυσίες, **θεωρούμε επικίνδυνο και προκλητικό, αν όχι απρεπές και προσβλητικό, να κάνετε λόγο για «ασήμαντη ετήσια άντληση» από τις γεωτρήσεις, που αδειοδοτήθηκαν από την Υπηρεσία Σας και να ζητάτε από μάς «παραδείγματα κακής χρήσης του νερού».** Οι αναφορές Σας στην εποχή των πηγαδιών και στην εμπειρία που έχει αποκτηθεί από τότε που («πριν από 40 χρόνια») αυτά εγκαταλείφθηκαν και άρχισε η διάνοιξη γεωτρήσεων αποτελούν μάλλον κακόγουστο αστείο. Μάταια και χωρίς καμία αρμοδιότητα και γνώση «διαπιστώνετε» «οφέλη που έχουν προκύψει για την τοπική κοινωνία». Το «παραδείγμα» της παράκτιας περιοχής Χώρας - Αγίας Βαρβάρας - Αγίου Ιωάννη Πόρτο, το οποίο αναφέρετε ως «χαρακτηριστικό», είναι ατυχές, καθώς μάλιστα ακολουθείται από την –ανάρμοστη για τη Δημόσια Διοίκηση– προσωπική αναφορά στον πρόεδρο του συλλόγου «ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ», την οποία φυσικά δεν έχουμε κανένα λόγο να σχολιάσουμε περαιτέρω στο σημείο αυτό. Αντίθετα, στον τομέα της κύριας ή και αποκλειστικής αρμοδιότητας και ευθύνης Σας, κάνετε λόγο, πολύ αβασάνιστα και επικίνδυνα, για «αξιοποίηση ενός ανανεώσιμου πόρου», χωρίς καμία εξήγηση για τον «ανανεώσιμο» χαρακτήρα των υπόγειων νερών, τη στιγμή μάλιστα κατά την οποία η ξηρασία είναι παρατεταμένη και η κατανάλωση και «ζήτηση» νερού διαρκώς αυξάνονται, όπως δέχεται και η απάντηση της Υπηρεσίας Σας.

Αφού, όμως, μάς θυμίσατε τα πηγάδια, οφείλουμε να θυμίσουμε με τη σειρά μας και να ρωτήσουμε τα εξής: Ο νόμος προβλέπει ότι ο κύριος ενός ακινήτου δεν μπορεί, ανοίγοντας πηγάδι σ' αυτό, να αποκόψει ή να μειώσει σημαντικά το νερό που χρησιμοποιείται ήδη από κατοίκους ενός χωριού για τις ανάγκες τους. Προβλέπει, ακόμη, ότι για τη χρήση νερών με ελεύθερη και αέναη ροή (τα οποία είναι κοινόχρηστα και εκτός συναλλαγής) προηγείται και προτιμάται η σπουδαιότερη για την κοινή ωφέλεια και ακολουθούν, κατά σειρά, η χρήση που προάγει περισσότερο την κοινωνική οικονομία, στη συνέχεια η αρχαιότερη, μετά η χρήση για επιχείρηση που συνδέεται με ορισμένο τόπο και τελευταία η χρήση προς όφελος του παρόχθιου. **Δεν ισχύουν ο ίδιος περιορισμός για τη διάνοιξη γεωτρήσεων και η ίδια σειρά προτεραιότητας για τη χρήση των υπόγειων νερών; Και αν όχι, τί διαφορετικό ισχύει γι' αυτά;**

Τέλος, η απάντηση της Υπηρεσίας, στο σημείο με αριθμό 8, καταλογίζει σ' εμάς ότι στο έγγραφό μας του Αυγούστου του 2023 «δεν παρατίθεται έστω και ένα παράδειγμα κακής χρήσης του νερού» που να δικαιολογεί τις αγωνίες μας για τους κινδύνους που διατρέχει το υπόγειο νερό της Τήνου από τη διάνοιξη γεωτρήσεων, δηλαδή αναμασά τη «λογική» της ανυπαρξίας καταγγελιών, που σχολιάσθηκε ήδη. Ταυτόχρονα, μάς πληροφορεί, όμως, προκαταβολικά ότι σε κάθε πιθανή «καταγγελία για παράνομη

διάνοιξη γεώτρησης» και σε κάθε «παράδειγμα κακής χρήσης του υπόγειου νερού», θα απαντούσε ότι πρόκειται για «*μεμονωμένες περιπτώσεις κακής χρήσης του πόρου*», έναντι των οποίων –όπως αποφαίνεται αξιωματικά– «*υπερτερούν σαφέστατα*» τα οφέλη που προέκυψαν, από την κατασκευή γεωτρήσεων. **Με αυτή τη «λογική», είτε κάθε «καταγγελία» θα ήταν μάταιη και κάθε «παράδειγμα» θα έπεφτε στο κενό, είτε ζητάτε από τους πολίτες να προχωρήσουν σε έλεγχο της νομιμότητας και σε μέτρηση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων όλων των γεωτρήσεων στην Τήνο!**

Συμπερασματικά:

Η Υπηρεσία Σας αποφεύγει να ασκήσει τα ελεγκτικά καθήκοντά της και να αναλάβει τις ευθύνες της για επιβολή κυρώσεων και για εφαρμογή διορθωτικών παρεμβάσεων στα σημεία που επισημάναμε ήδη εγγράφως από τον Αύγουστο του 2023. Επίσης, στην προσπάθειά της να αποενοχοποιηθεί η ίδια, είτε ενοχοποιεί καιρικά φαινόμενα ή ενέργειες τρίτων (εκτός οικισμών δόμηση, αύξηση ζήτησης νερού για παραθεριστικές κατοικίες, ανυπαρξία καταγγελιών, μεμονωμένες περιπτώσεις κακής χρήσης των υπόγειων υδάτων κ.λπ.), είτε αναφέρεται σε άσχετα θέματα (μεταφορές νερού με βυτιοφόρα, αφαλατώσεις κ.λπ.). Τέλος, η απάντηση της Υπηρεσίας Σας, αν και αναφέρεται σε διάφορα κανονιστικής ή τεχνικής φύσεως δεδομένα και περιέχει αρκετούς αριθμούς, στην πραγματικότητα δεν παρέχει κανένα ασφαλές και αξιόπιστο τεκμηριωμένο στοιχείο και δεν δίνει απαντήσεις στις αγωνίες που εκθέσαμε και στις ερωτήσεις που θέσαμε με το έγγραφό μας του Αυγούστου του 2023.

Σύλλογος Προστασίας Περιβάλλοντος και Αναδασώσεως Νήσου Τήνου «**Οι Φίλοι του Πρασίνου**»,
Περιβαλλοντικός και πολιτιστικός σύλλογος Τήνου «**Αμπασάδα**», Κοιν.Σ.Επ. «**Το Μπατίκι**»,
Κοιν.Σ.Επ. «**Καλλονή-Κελλιά**»

Το αρχικό μας έγγραφο (14 Αυγούστου 2023):

A. Με την επιστολή αυτή, εκφράζουμε αγωνία και κρίσιμα ερωτηματικά για τις συντελούμενες, με εντατικούς ρυθμούς τον τελευταίο καιρό, γεωτρήσεις σε όλη την έκταση της Τήνου. Το γεωτρύπανο που βρίσκεται στο νησί, εδώ και έναν περίπου μήνα, «εργάζεται πυρετωδώς», γεγονός που προκαλεί έντονη ανησυχία και εύλογα ερωτηματικά στην κοινωνία της Τήνου. Ειδικότερα, ζητούμε να γίνουν οι απαραίτητοι έλεγχοι, ώστε να διαπιστωθεί εάν οι εν λόγω γεωτρήσεις πραγματοποιούνται όλες μετά από προηγούμενο, αναγκαίο κατά νόμο και επαρκή επιστημονικά, έλεγχο, μετά από έκδοση των προβλεπόμενων αδειών και με τήρηση των όρων για τις απαιτούμενες μεταξύ τους αποστάσεις ή τις αποστάσεις από πηγές και ρέματα και από προστατευόμενες περιοχές (λ.χ. περιοχές ΝΑΤUΡΑ 2000).

B. Ανεξαρτήτως αυτών, θα πρέπει να ελεγχθεί από τους αρμόδιους εάν οι επάλληλες και παράλληλες γεωτρήσεις, υπόκεινται σε κάποιο συνολικό σχεδιασμό αντοχής του τόπου και των αποθεμάτων του ή θέτουν σε οξύ κίνδυνο τους υδάτινους πόρους της, άλλοτε «Υδρούσας», Τήνου, καθώς τα νερά της, σε συνδυασμό και με την κλιματική αλλαγή, απειλούνται άμεσα από εξάντληση αλλά και από ποιοτική υποβάθμιση. Δυστυχώς, σε πολλά σημεία της Τήνου, η εξάντληση και υφαλμύρωση των υπογείων υδάτων αποτελεί ήδη πραγματικό γεγονός. Το νερό, που χρειάστηκε χιλιάδες χρόνια για να σχηματίσει τον υδροφόρο ορίζοντα του νησιού, θα πρέπει να διαφυλαχθεί προς όφελος όλου του κοινωνικού συνόλου. Είναι δεδομένο ότι χωρίς νερό δεν υπάρχει ζωή και, σε κάθε περίπτωση, χωρίς αυτό πλήττονται οι περισσότεροι τομείς της τοπικής κοινωνίας και οικονομίας. Κινδυνεύουν θανάσιμα οι καλλιέργειές μας, η χλωρίδα και η πανίδα του νησιού, ο τουρισμός του και μακροπρόθεσμα η ίδια η δυνατότητα των ανθρώπων να κατοικούν σ' αυτόν τον τόπο, που στη μακρά, χιλιετιών, ιστορία του είχε το προνόμιο να είναι αυτάρκης.

Γ. Ζητούμε, λοιπόν, την άμεση παρέμβαση των Υπηρεσιών Σας προκειμένου, στο πλαίσιο των υπηρεσιακών καθηκόντων και αρμοδιοτήτων Σας:

- 1) να ελεγχθεί αν οι διενεργούμενες και οι πρόσφατα διενεργηθείσες γεωτρήσεις, καθώς και οι άδειες που έχουν χορηγηθεί σχετικά, πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου·
- 2) να επιβληθούν οι κυρώσεις που προβλέπει ο νόμος σε κάθε ενδεχόμενο παραβίαση, φυσικό αυτοουργό ή συνένοχο σε περιβαλλοντικό έγκλημα που τυχόν τελείται·
- 3) να εφαρμόζεται με αυστηρότητα ο νόμος για κάθε ενδεχόμενη μελλοντική γεώτρηση.

Η Κοινωνία της Τήνου θα περιμένει με ευγνωμοσύνη τις ενέργειες και τις απαντήσεις Σας, ώστε να καταλυθεί η αγωνία και ο φόβος της ότι κάθε μέρα που περνάει ενδέχεται να στερεί από το νησί ένα ακόμη κομμάτι από τους υδάτινους πόρους του, ένα κομμάτι από το μέλλον της ζωής του και από τη ζωή των επερχόμενων γενεών.